
Granskningsrapport

Granskning av delårsrapport 2015

Hallsbergs kommun

*Karin Jäderbrink
Anna Gröndahl
Kim Gustafsson*

*September-November
2015*

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
1.3	Revisionskriterier	3
1.4	Metod	4
2	Granskningsresultat	5
2.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
2.2	Resultatanalys	7
2.3	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	8
2.4	God ekonomisk hushållning	9
2.4.1	Finansiella mål	9
2.4.2	Mål för verksamheten	10

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2015-01-01 – 2015-07-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2015.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Vi har under september till november tagit del av "Delårsrapport 2015" som kommunstyrelsen beslutade om i september 2015 samt "Ny Delårsrapport 2015" som beslutades av kommunstyrelsen den 2 november. "Ny Delårsrapport 2015" redovisar förändringar i prognos gällande social- och arbetsmarknadsnämnden samt finansiering. Vi har i denna granskning sett "Ny Delårsrapport 2015" som en komplettering till "Delårsrapport 2015" då vi bedömer att båda dokumenten ska redovisas till kommunfullmäktige för att kunna uppfylla de krav som finns på innehåll i delårsrapport.

Resultatet för perioden är 2 mnkr (9,7 mnkr), vilket är 7,7 mnkr lägre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett resultat om 2,8 mnkr jämfört med budgeterat resultat 8,6 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.

Av driftredovisningen framgår att nämnderna förväntas lämna ett underskott på ca -12,8 mnkr vid årets slut (jmf -3,3 mnkr 2014). Underskottet förväntas till största delen uppkomma inom social- och arbetsmarknadsnämnden med ca -11,7 mnkr.

Vi kan konstatera att arbetet med budget, uppföljning och prognos inte har fungerat och att det fortfarande finns stora osäkerhetsfaktorer i processen och de underlag som prognoserna bygger på. Detta är inte tillfredsställande och åtgärder måste vidtas och pågående arbete fortgå.

Vi har granskat ett urval poster bl.a. avseende periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten. I samband med detta har följande noterats. Slutavräkning skatteintäkter har periodiserats vilket ej är enligt RKR 4.2. Resultatet per 31 juli har påverkats negativt med -0,3 mnkr. Fastighetsavgiften är felperiodiserad. Intäkter motsvarande +0,6 mnkr har ej påverkat resultatet per 31 juli. Timlöner för juli månad har ej periodiserats. Ger ett förbättrat resultat motsvarande ca 4,1 mnkr för perioden.

I vår översiktliga granskning av kommunens delårsrapport har det framkommit omständigheter och avvikelser från lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Lagkrav i form av tid för rapportering av delårsrapport till KF har ej kunnat uppfyllas, felaktiga periodiseringar samt bristande rutiner för ekonomisk uppföljning som bl.a lett till att två delårsrapporter har fått utarbetats. Detta är inte tillfredsställande.

Vår översiktliga granskning visar på att prognostiserade **resultatet för 2015** inte är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2015. Dock är målet av mer långsiktig karaktär. Förbättrade resultat de kommande åren krävs för att nå av KF antagna finansiella mål.

Vår översiktliga granskning visar på att måluppfyllelsen avseende verksamheten inte går att bedöma då någon samlad bedömning av måluppfyllelsen ej är redovisad i delårsrapporten.

Utifrån den rapportering som nämnderna har gjort i sina verksamhets-/delårsrapporter kan konstateras en blandad bedömning av måluppfyllelsen. Vi kan dock inte bedöma graden av måluppfyllelse eller om den är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen utifrån den rapportering som är gjord.

Övriga iakttagelser och förslag till utveckling av delårsrapporten framgår under respektive delkapitel.

Inledning

1.1 Bakgrund

Kommuner är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

1.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

1.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 samt god redovisningssed i övrigt
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning

1.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av relevanta dokument
- Översiktlig granskning och analys av det siffermässiga bokslutet per 2015-07-31 samt av resultatprognosen för året
- Översiktlig analys av verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning. Nämndernas redovisning och prognosunderlag detaljgranskas ej.

Vi har under september till november tagit del av ”Delårsrapport 2015” som kommunstyrelsen beslutade om i september 2015 samt ”Ny Delårsrapport 2015” som beslutades av kommunstyrelsen den 2 november. ”Ny Delårsrapport 2015” redovisar förändringar i prognos gällande Social- och arbetsmarknadsnämnden samt finansiering. Vi har i denna granskning sett ”Ny Delårsrapport 2015” som en komplettering till ”Delårsrapport 2015” då vi bedömer att båda dokumenten ska redovisas till kommunfullmäktige för att kunna uppfylla de krav som finns på innehåll i delårsrapport.

Rapporten är faktagranskad av personal på ekonomikontoret.

2 Granskningsresultat

2.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – juli vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

Kommunstyrelsen har beslutat om anvisningar inför upprättandet av delårsrapporten. Anvisningar och tidplan lämnas till förvaltningarna och de kommunala bolagen, kommunalförbund och stiftelser. Inför årets delårsrapport har tidsplanen förändrats vilket inneburit att KS och KF behandlar delårsrapporten en månad tidigare d v s i september istället för oktober vilket är positivt för ekonomistyrningen. Vi kan dock konstatera att brister i uppföljning och prognosarbetet har medfört att tidplan ej har kunna hållas vilket ej är enligt lagstadgade krav som säger att delårsrapport ska rapporteras till KF tre månader efter delårsrapportens period.

I förvaltningsberättelsen i "Delårsrapport 2015" lämnas en omvärldsanalys samt information om förutsättningar i Hallsbergs kommun, väsentliga händelser, styrsystem, vision och värdeord samt antagna strategiska områden. Personalekonomisk redovisning samt ekonomisk analys inkl. balanskrav och god ekonomisk hushållning, drift- och investeringsredovisning, resultat- och balansräkning samt sammanställd redovisning. Kassaflödesanalys ingår ej. Detta är dock inget krav enligt RKR rek 22.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsförpliktelser och pensionsmedel enligt RKR:s rekommendation nr 7.

Information lämnas om sjukfrånvaro per 30 juni enligt KRL 4:1a. Sjukfrånvaron har återigen ökat markant per den 30 juni 2015 jämfört med uppgifter från december 2014. Förvaltningsberättelsen beskriver vilka grupper som står för ökningen samt att förslag till åtgärder kommer att tas fram under hösten.

I förvaltningsberättelsen redovisas och kommenteras kommunens och nämndernas ekonomi i form av ekonomiska analyser av utfall och prognoser. Hänvisning sker avseende nämndernas ekonomi och måluppfyllelse till respektive nämnds delårsrapport som biläggs förvaltningsberättelsen. I "Ny Delårsrapport 2015" kompletteras Social- och arbetsmarknadsnämndens och finansieringens prognos med nya uppgifter. Förändrad prognos för Social- och arbetsmarknadsnämnden från -5,7 mnkr till -11,7 mnkr. Prognosen avseende finansieringen har förändrats från +3 mnkr till +7 mnkr. Orsaker och skillnader framgår i "Ny delårsrapport 2015". Det framgår också att den ekonomiska uppföljningen inte har fungerat. Bl.a. nämns brister i form av ej tillräckliga ekonomiska underlag som underlag för prognos, kompetens och personalomsättningsproblem mm.

Resultatet för perioden uppgår till 2,0 mnkr. Prognosen för helår är 2,8 mnkr. Budgeterat resultat för 2015 är 8,6 mnkr. En avvikelse med -5,8 mnkr.

Av driftredovisningen framgår att nämnderna förväntas lämna ett underskott på ca -12,8 mnkr vid årets slut (jmf -3,3 mnkr 2014). Underskottet förväntas till största delen uppkomma inom social- och arbetsmarknadsnämnden med ca -11,7 mnkr. Övriga som redovisar negativa prognoser är drift- och servicenämnden (-0,6 mnkr) samt bildningsnämnden (-0,5 mnkr).

Det framgår att ca 45 % har förbrukats av investeringsbudgeten (total budget 60,1 mnkr). Vid årets slut beräknas ca 60,4 mnkr ha investerats. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av vilka investeringar som genomförs samt prognos.

Vi har granskat ett urval poster bl.a. avseende periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten. I samband med detta har följande noterats;

- Slutavräkning skatteintäkter har periodiserats vilket ej är enligt RKR 4.2. Resultatet per 31 juli har påverkats negativt med - 0,3 mnkr.
- Fastighetsavgiften är felperiodiserad. Intäkter motsvarande +0,6 mnkr har ej påverkat resultatet per 31 juli.
- Timlöner för juli månad har ej periodiserats. Ger ett förbättrat resultat motsvarande ca 4,1 mnkr för perioden.

Övriga iakttagelser som noterats.

- Noter till resultaträkningen redovisas i begränsad omfattning. Verksamhetens kostnader och intäkter framgår ej.
- Avsättning avseende deponi har ej genomförts. Nuvärdesberäkning på avsättning finns ej.
- Redovisningsprinciperna bör utvecklas och omfatta samtliga rekommendationer samt huruvida de tillämpas alternativt ej tillämpas. Det ska också framgå ett uttalande om att samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen eller, om dessa principer eller metoder har ändrats, en beskrivning av karaktären på och effekten av förändringen. Avvikelser som noterats är bl.a avsteg från rekommendationer gällande sammanställd redovisning, redovisning av materiella anläggningstillgångar, komponentavskrivningar.
- Balansräkningens uppställning bör ses över för att tillfullo följa KRL.
- Återbetalningen AFA-försäkring avseende 2004 är beslutad vid delåret och ska därför redovisas i delårsresultatet. Återbetalningen är dock med i prognosen.

Bedömning

I vår översiktliga granskning har det framkommit ovanstående omständigheter och avvikelser från lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Lagkrav i form av tid för rapportering av delårsrapport till KF har ej kunnat uppfyllas, felaktiga periodiseringar samt bristande rutiner för ekonomisk uppföljning som bl.a lett till att två delårsrapporter har fått utarbetats.

Detta är inte tillfredsställande.

2.2 Resultatanalys

Prognosen för helåret pekar på ett resultat om + 2,8 mnkr, vilket är 5,8 mnkr sämre än budgeterat. Avvikelsen beror på:

- Verksamhetens nettokostnad avviker med -4,7 mnkr mot budget
- Skatteintäkter och statsbidrag förväntas bli 5,1 mnkr lägre än budgeterat
- Finansnettot ligger i prognosen 4,0 mnkr bättre än budgeterat, framförallt de finansiella kostnaderna förväntas bli lägre än budget.

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första sju månaderna 2015, prognos för utfallet för året samt avvikelsen mot budget.

<i>Resultaträkning mnkr</i>	<i>Utfall delår 2014</i>	<i>Utfall delår 2015</i>	<i>Prognos 2015</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>
Verksamhetens intäkter	133,2	121,9	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	-532,7	-538,0	-706,9	-4,7
Avskrivningar	-18,6	-17,4	-35,2	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-418,1	-433,5	-742,1	-4,7
Skatteintäkter	338,2	347,7	594,2	-4,0
Generella statsbidrag och utjämning	96,9	94,2	163,0	-1,1
Finansiella intäkter	0,3	0,2	1,1	0,0
Finansiella kostnader	-7,6	-6,6	-13,4	4,0
Årets resultat	9,7	2,0	2,8	-5,8

I delårsrapporten framgår ej kommunens prognos avseende verksamhetens intäkter. Prognosen redovisas på nettonivå. Detta bör utvecklas.

Verksamhetens intäkter har minskat från föregående period. En av de större orsakerna är övergången av avfallsverksamheten till kommunalförbundet under 2015. Föregående års avfallsintäkter motsvarade 9,2 mnkr.

I prognosen ingår den ersättning som beslutats från AFA försäkrings styrelse. Dock ej för perioden. Motsvarar enligt uppgift ca 6,6 mnkr för Hallsbergs kommun. Denna återbetalning är ej budgeterad.

Resultatet enligt avstämningen mot balanskravet uppgår till 2,3 mnkr enligt prognosen för helåret. I delårsrapporten framgår att kommunen ej har några tidigare negativa resultat att återhämta då det tillfullo återhämtades 2014.

2.3 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall augusti	Budget 2015	Prognos helår	Budget avvikelse
Kommunstyrelse	91,5	159,1	159,1	0,0
Drift och servicenämnd	15,7	26,1	26,7	-0,6
Bildningsnämnd	153,3	270,5	271,0	-0,5
Social och arbetsmarknadsnämnd	169,4	284,3	296,0	-11,7

I ovanstående tabell redovisas de nämnder med störst avvikelse mot budget. Av tabellen kan konstateras att Social- och arbetsmarknadsnämnden prognostiserar en större avvikelse motsvarande -11,7 mnkr vilket motsvarar 4,1 % av budgeterad ram. Prognosen i samband med tertialen var -5,5 mnkr. Föregående års bokslut redovisade tidigare socialnämnden en avvikelse motsvarande -5,6 mnkr. Prognosen i delårsrapporten var från början -5,7 mnkr. Innan beslut i kommunfullmäktige upptäcktes stora brister i nämndens prognos för 2015. Efter av kommunen intern utredning från september – november och ny analys uppgår prognosen till -11,7 mnkr.

De orsaker till avvikelserna som framgår i "Ny delårsrapport" är bland annat ökade kostnader för äldreomsorg p.g.a volymökningar, ej budgeterad ökning av avtalsenliga OB-ersättningar inom flera verksamheter samt fler placeringar inom individ- och familjeomsorg. Andra orsaker till den stora negativa prognosen är ökade kostnader för timvikarier p.g.a sjukskrivningar. Inom särskilt boende (SÄBO) har man haft kostnader för ej budgeterade utökning av tjänster med anledning av inspektion av IVO samt svårighet att rekrytera sjuksköterskor vilket har lett till ökade kostnader för inhyrd personal.

I samband med den interna utredning som gjordes upptäcktes även att det fanns verksamheter som tidigare låg på annan nämnd som inte har beaktats i tidigare gjorda prognoser. Dessa verksamheter prognostiserar totalt sett ett underskott.

Vi betonar vikten av att åtgärder vidtas för att nå en ekonomi och budget i balans. I "Delårsbokslut 2015" framgår att åtgärder och översyn planeras inom sjukskrivningar, konsekvenser av höjd grundbemanning, pilotprojektet "trygg hemgång", debitering hyra lokaler mm. Respektive nämnd med underskott rapporterade till KS i vid junimötet vilka åtgärder man ämnade vidta. KS beslutade då § 62 att rapporten läggs till handlingarna samt att nämnder och styrelser uppmanas att vidta erforderliga åtgärder för att budgeten skall hållas. I "Ny

delårsrapport framgår inte vilka nya åtgärder som vidtas med anledning av ny prognos för Social och arbetsmarknadsnämnden.

Vi kan som tidigare nämnts konstaterat att arbetet med budget, uppföljning och prognos inte har fungerat och att det fortfarande finns stora osäkerhetsfaktorer i processen och de underlag som prognoserna bygger på. Detta är inte tillfredsställande och åtgärder måste vidtas.

2.4 God ekonomisk hushållning

2.4.1 Finansiella mål

I delårsrapporten görs en avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i Mål och budget 2015	Prognos 2015	Måluppfyllelse, kommunen
Hallsbergs kommun skall vara ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle, där människors livskvalitet ökar utan att det påverkar vår gemensamma miljö.	Indikator för det ekonomiska resultatet ska enligt mål och budget 2015 vara 1,6 % av skatteintäkter och generella statsbidrag senast 2017.	Resultatet för perioden är 0,5 % och för prognosen 0,4 %. Bedömningen är i delårsrapporten att målet ej nås för 2015.
Grunden för en stark välfärd är ordning och reda i kommunens ekonomi. Därför är det av stor vikt att den kommunala ekonomin präglas av överskott i goda tider som kan användas för att minska påfrestningar i lågkonjunkturer. För att varje skattekrona ska användas optimalt är det av vikt att kommunens arbete präglas av öppenhet och tydlighet.		

Vi delar kommunstyrelsens bedömning om resultatet kopplat till de finansiella målen/indikatorn. Målet uppnås ej för 2015. Målet är av mer långsiktig karaktär och skall uppnås senast 2017. En kort beskrivning finns av om hur resultatet behöver utvecklas för att nå antaget mål.

Bedömning

Vår översiktliga granskning visar på att prognostiserade **resultatet för 2015** inte är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2015. Dock är målet av mer långsiktig karaktär. Förbättrade resultat de kommande åren krävs för att nå av KF antagna finansiella mål.

2.4.2 Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige antog i juni 2014 ett nytt styrsystem med en ny vision, värdeord och strategiska områden. Dessa är hållbar kommun, livslångt lärande, allas inflytande och god service.

Målen för god ekonomisk hushållning (finansiella och verksamhetsmål) ska beslutas årligen av KF och fastställas i budgetdokumentet. KF har också i budgetdokumentet beslutat om respektive nämnds mål och indikatorer som ska vara kopplade till de strategiska områdena.

I delårsrapporten framgår av KF antagna mål per respektive strategiskt område och indikatorer för dessa. Dessa mål för verksamheten beskrivs och utvärderas dock inte **samlad** i delårsrapporten för delåret eller i prognos.

Vi konstaterar därmed att inga verksamhetsmål som fullmäktige fastställt följs upp i den externa delårsrapporten.

Vi noterar dock att nämnderna i sin rapportering avseende målen gör en bedömning av måluppfyllelsen på helårsnivå. Prognosen bedöms dock kunna utvecklas och tydligare kopplas till antagna indikatorer. En tydligare koppling till antagna indikatorer bör göras för att få en bättre utvärdering och bedömning av måluppfyllelsen. Flera av indikatorerna finns ej tillgängliga och bedöms ej underbygga den bedömning som är gjord.

I samband med tertialbokslutet som beslutades i KS i juni redovisades det en viss problematik att följa upp målen och den nya styrmodellen. Beslutet var bl.a. att arbetet med att analysera måluppfyllelsen kommer att fortsätta under året.

Bedömning

Vår översiktliga granskning visar på att måluppfyllelsen avseende verksamheten ej går att bedöma då någon samlad bedömning av måluppfyllelsen ej är redovisad i delårsrapporten.

Utifrån den rapportering som nämnderna har gjort i sina delårsbokslut kan konstateras en blandad bedömning av måluppfyllelsen. Vi kan dock ej bedöma graden av måluppfyllelse eller om den är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen utifrån den rapportering som är gjord.